

СТАНОВИЩЕ

върху материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.3 Биологически науки, научна специалност Екология и опазване на екосистемите, обявен от Институт за гората – БАН в ДВ бр. 18/17.02.2026 г.

Кандидат за участие в конкурса: доц. д-р Ина Йосифова Анева – ИБЕИ-БАН

Изготвил становището: проф. д-р Росен Тодоров Цонев, Катедра Екология и опазване на околната среда, СУ „Свети Климент Охридски“, Биологически факултет, София.

1. Кратки биографични данни.

Доц. д-р Ина Йосифова Анева е родена в гр. Благоевград. През 2004 г. завършва средното си образование в Природо-математическа гимназия „Акад. Сергей П. Корольов“ в родния ѝ град. В периода между 2004 г. и 2010 г. се обучава в бакалавърска специалност „Молекулярна биология“ и след това в магистърска специализация по „Ботаника“ в Биологически факултет на СУ „Свети Климент Охридски“. През 2016 г. в ИБЕИ-БАН защитава докторска дисертация на тема „Биологично и фитохимично *in situ* и *ex situ* изследване на видове *Sideritis* с консервационен статус в България“. Още по време на следването си в СУ „Свети Климент Охридски“, тя работи като лаборант в Института по молекулярна биология "Акад. Румен Цанев", секция „Неврогенетика“. От 2011 г. досега, професионалната ѝ дейност е свързана с Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН, където заема длъжността специалист-биолог, асистент, главен асистент, а от 20.12.2019 г. и понастоящем - доцент. Доц. д-р Ина Анева е също така научен секретар на направление „Биоразнообразие, биоресурси и екология“ в Българската академия на науките. В научната си кариера има 12 награди - 8 национални, сред които Голяма награда за млад учен „Питагор 2020“ и Почетен знак „За заслуги към БАН“ 2024; 3 международни, между тях - UNESCO's Man and the Biosphere (MAB) Young Scientists Award.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с минималните изисквания, съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Институт за гората - БАН.

Подадените документи и материали от доц. Ина Анева изпълняват изискванията на Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Институт за гората – БАН. Наукометричните показатели на кандидата надвишават необходимите минимални показатели, като това важи и за публикациите, цитиранията, и научните проекти. За това има положително становище на Комисията за развитие на академичния състав при Института за гората – БАН. В допълнителните показатели тя е доказала преподавателска работа, участия в научни форуми в България и чужбина и членство в редакционни колегии на редица авторитетни списания.

3. Общо описание на представените материали.

Кандидатът доц. д-р Ина Анева, в предоставените документи за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „Доцент“, е резюмирала научната си и проектна активност. Общият брой точки, за които кандидатът представя доказателства, е 3881 бр. при необходим минимум от 660 бр. По разпределение те са следните:

Група показатели В (хабилитационен труд или еквивалентен брой точки от публикации в реферирани и индексирани списания) – 254 т. при необходими 100 т.

Група показатели Г (научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация) – 782 бр. при необходим минимум – 200 бр.

Група от показатели Д (цитирания) – 1600 бр. при необходими 120 бр.

Група показатели Е (проектна дейност) – 783 бр. при минимум от 150 бр.

Допълнителни показатели (учебна дейност, участие в редакционни колегии и в научни форуми) – 412 т.

Хабилитационната справка демонстрира основните научни интереси и постижения на доц. д-р Ина Анева. Те са насочени предимно към лечебните растения, техните популационни и екологични особености, ресурсна оценка на находищата и устойчивото им ползване, особености във фитохимичния състав на популациите им, значение на опрашители и др. Но също така тя е проучила въздействието на типове земеползване върху биологичното (основно растителното) разнообразие, структурата на растителни съобщества в зависимост от едафичния фактор, етнботаническите особености на различни райони в България и др. В хабилитационната справка са включени и таксономични приноси (нови видове за България и за науката), фитохимични (биологично-активни вещества в различни родове) и др.

Трябва да отбележа (по-подробно това е разгледано в критичните бележки), че в част от показателите във В, Г и Е, са включени публикации и проекти, които според мен не отговарят на научната специалност „Екология и опазване на екосистемите“, а са съотносими повече към научна специалност „Ботаника“. Това, по мое мнение, ще доведе до редукция на част от точките, които представя кандидата. Въпреки това, те пак са над необходимия минимум, и това не се отразява на крайното ми заключение по конкурса.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата и най-важните научни и научно-приложни приноси.

Научно-изследователската дейност на доц. д-р Ина Анева е насочена към актуални и обществено значими теми, свързани с: изясняване на влиянието на екологичните и антропогенните фактори върху екосистемите; характеристика на биохимичното и генетичното разнообразие като компонент на биологичното разнообразие; оценка на функционалния потенциал на растителните метаболити; анализи на токсикологичните и екологичните ефекти на природни съединения и др. Приносите на кандидата могат да бъдат обединени в следните групи:

Проучвания върху ефективността на елементи на зелената и синята инфраструктура като инструмент за поддържане на биоразнообразието в земеделските екосистеми чрез анализ на 115 пробни площи в различни агроландшафти в Европа;

Проучвания на популации на ценни лекарствени видове растения, като *Gentiana* spp., *Hyssopus officinalis*, *Rhodiola rosea*, *Hypericum* spp., *Nectaroscordum siculum* ssp. *bulgaricum*, *Alkanna tinctoria*, *Inula britannica*, *Arctostaphylos uva-ursi* и др., както и зависимостта на определени техни фитохимични характеристики и особености, от екологичните характеристики на местообитанията им;

Изследвания върху промените в земеползването и земното покритие, проведени в Курамската долина (Kurram Valley) в северозападен Пакистан, в провинция Хайбер Пахтунхва, за 27 годишен период, където е установено намаляването на естествените екосистеми, за сметка на антропогенно създадените такива, именно заради значителното човешко въздействие;

Проучвания свързани с опазването и управлението на горските екосистеми. Тук включвам и оценката на генетичното разнообразие на род *Tilia* (Липа) в България, както и

неговото опазване. Последният принос не е представен в справката за приносите на кандидата, но смятам че темата и получените резултати са важни;

Оценен е хербицидният потенциал на етерични масла от представители на семейства *Lamiaceae* и *Asteraceae*, чрез *in vitro* и *in vivo* експерименти, като е доказана приложимостта на растителните метаболити като екологично безопасни биохербициди напр. при биологичната борба с конкурентите на културните растения;

Проучвания върху етноботанично използване на 85 вида лечебни растения, като получените резултати подчертават значението на етноботаничните данни за опазване на растителното разнообразие в даден регион и като основа на бъдещи фармакологични изследвания;

Една част от приносите на доц. д-р Ина Анева са в областта на таксономията, фитохимията, фармацията и здравеопазването, като не могат да се приемат за принадлежащи към научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“. Въпреки това, наличните приноси са достатъчни, за да покажат кандидата, като един стойностен учен с широки научни интереси и ерудиция.

5. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата.

Публикационната дейност на доц. д-р Ина Анева е добре позната в страната и чужбина и има внушителен брой цитирания. За периода след хабилитирането ѝ (2020-2025 г.), 82 нейни публикации са цитирани, като е получила 803 цитирания, които ѝ носят 1600 точки, защото всичките цитирали я автори, са публикували в списания индексирани в Web of Science и/или Scopus. Това е повече от значително превишаване на необходимия минимален брой. Отново трябва да подчертая, че вероятно повече от половината от цитиранията са от списания в областта на фитохимията и са на публикации представящи научни резултати във фитотерапията, фармацията, биохимията, медицината, хранителните ресурси и др. Разбира се, много големият списък с цитирания в областта на екологията също значително превишава необходимия брой точки за научната специалност по темата на конкурса. Тези цитати са с в списания профил с повече или по-малко насочен към областта на екологията, опазването на околната среда и устойчивото развитие, като *Bulgarian Journal of Agricultural Science, Plants, Flora Mediterranean, Biochemical Systematics and Ecology, Journal of Ethnopharmacology, NeoBiota, BioInvasions Records, Proceedings of the Bulgarian Academy of Sciences, International Journal of Environment and Climate Change, Biological Conservation, Agriculture, Ecosystems & Environment, Oecologia, Agronomy for Sustainable Development, Landscape Ecology, Global Ecology and Conservation, Acta Zoologica Bulgarica, Landscape and Urban Planning, Acta Societatis Botanicorum Poloniae, IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Plant Diversity* и мн. др.

Всички цитирания на публикациите на доц. д-р Ина Анева са положителни. Те са доказателство на обхвата на нейните научни интереси и качеството на научната и продукцията.

6. Участие в научни проекти.

Доц. д-р Ина Анева е участвала в многобройни проекти, вкл. такива свързани с научната специалност по конкурса. По мое мнение такива от националните научни и образователни проекти са тези с номера: 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 14 и 15; а от международните научни и образователни проекти, са с номера: 16, 17, 18, 20 и 21; от ръководството на национален научен и образователен проект: 23, 25, 26 и 27. В този случай общият брой точки не е 783 бр., а 493 бр., което отново значително превишава необходимия минимум от 150 бр. Научните проекти, в които доц. д-р Ина Анева е участвала или е ръководила включва такива с много разнообразна тематика, като развитието на зелената система в

градска среда, опазването на ресурсите на лечебни растения, план за управление на национален парк „Рила“, картирането на популации на видове растения и природни местообитания, култивирането на лечебни растения с цел опазване на естествените им ресурси, възстановяването на екосистеми в басейна на река Дунав, както и на горски екосистеми и адаптацията им към климатичните промени, оценка на екосистемни услуги и др. Доц. д-р Ина Анева е привлякла почти 1000000 лева към бюджета на БАН.

7. Учебно-преподавателска дейност (ръководител/консултант на докторанти, обучение на студенти и др.)

Преподавателската работа е допълнителен критерий съгласно изискванията на Института за гората – БАН. Тук обаче трябва да отбележим, че доц. д-р Ина Анева има доста разностранна и значима по обем преподавателска работа, особено за учен, който работи в институт на БАН. През 2019/2020 г. тя е извела голям брой практически упражнения (202 часа) по дисциплините „Ботаника“ и „Медицинска ботаника“ в Лесотехнически Университет – гр. София и то в различни специалности - Агрономство, Ландшафтна архитектура, Ветеринарна медицина, ЕООС. През следващата учебна година е била титуляр и извела лекционния курс по дисциплината „Ботаника“ в Нов Български Университет – гр. София. Тя също така по програма ERASMUS, е извела цикъл от лекции в Аристотелевия Университет – Тесалоники (Гърция). Те са били в областта на биоразнообразието, опазването и устойчивото използване на лекарствените растения, култивирането им и др. подобни теми. Въпреки че този показател е допълнителен, високо оценявам ролята на доц. д-р Ина Анева, като учен, за който е важно също така и приемствеността и обучението на млади хора, като бъдещи носители на научното познание. Доц. д-р Ина Анева е била консултант (втори научен ръководител) на един успешно защитил докторант - Борянка Трайкова, съвместно с проф. Мария Станилова от ИБЕИ – БАН.

8. Оценка на личния принос на кандидата.

Доц. д-р Ина Анева е автор в многобройни публикации с разностранна тематика. По-голямата част от тях са публикувани в реферирани и индексирани списания, които са с голям международен авторитет. В поне 11 от тях, доц. д-р Ина Анева е първи автор, като във всичките публикации тя участва в научни колективи, които включват, както български учени, така и изследователи от много и различни страни в Европа и по света. В тези колективи, тя обработва и допълва важна информация от България, участва в различни анализи и в в обсъждането на резултатите от тях. Въз основа на всичко това, смятам, че доц. д-р Ина Анева има много сериозен собствен принос и във всички публикации, в които участва, тя е лично допринесла за тяхното научно качество и значимост.

9. Критични бележки и препоръки.

Критичните ми бележки, разбира се, не са свързани с качеството на научната продукция на доц. д-р Ина Анева, които са безспорни, а по-скоро със отнасянето на част от нея към научната специалност на конкурса –Екология и опазване на екосистемите. Както вече няколко пъти подчертах, много от публикациите са по-подходящи за научна специалност с по-широк профил напр. „Ботаника“, доколкото са основно в областта на фитохимията или по-точно медицина, фитотерапия, фармация, биохимия и др. В тази връзка, аз смятам, че в група показатели В, за отговарящи на научната специалност на конкурса могат да се приемат публикации (някои с известна степен на условност) с номера 1, 4, 5, 6, 8, 10, 11 и 12. Тогава крайният брой точки е 159 бр. което пак е значително над изискуемия минимум (100 бр.). В група показатели Г, считам че по темата на конкурса са

публикации (пак някои със степен на условност) с номера 17, 25, 28, 29, 30, 31, 37, 41, 46, 47, 51, 52 и 56. Публикация номер 32 е по научната специалност на конкурса, но е с 35 автори без изискуемите от закона и правилника към него, доказателства за личния принос на кандидата. Тогава финалният брой точки ще бъде 242 бр., което също е значително над необходимия минимум от 200 бр. Такива преизчисления следва да се направят и за цитиранията, но те са много голям брой и със сигурност необходимият брой точки е значително превишен.

Имам критична бележка и към публикация №8 в група показатели В. Въпреки че тя е минала през сериозен рецензионен процес, все пак ще отбележа, че в заглавието „Floristic and habitat diversity in representative grassland communities...“, не е спазена йерархичната съподчиненост в бета биоразнообразието (β -diversity). Природните местообитания, познати още и с английската дума „хабитати“, са по-широко понятие от растително съобщество (фитоценоза). Макар че няма точно определение в литературата, природното местообитание е по-скоро синоним на биоценозата, заедно със заетата от нея физикогеографска среда или биотоп. Следователно по-правилно е да се говори за разнообразие на растителни съобщества в природните местообитания (хабитати), отколкото обратното. В текста на публикацията също има някои проблемни моменти, на които няма да се спирам в рамките на това становище.

Накрая ще направя и една препоръка към кандидата. По мои изчисления 10 от публикациите й са в списания издавани от международното издаделство MDPI. Въпреки че публикуването в тези списания има много предимства, в последните години значително нараства и критичното отношение на международната научна общност към това издателство. Много от списанията от него са приети за „predatory journals“ (вж. Oviedo-Garcia 2021). Като съществени недостатъци на издателската група са приемат формалния рецензионен процес, значителния брой автоцитирания вкл. на други списания от издателството, много високите такси за обработка на статиите и др. Заради това в нарастващ брой от държави (Норвегия, Германия, Чехия, Унгария и др.) не се стимулира публикуването (не носи позитиви в академичното израстване) в много от списанията на това издателство. Накрая, разбира се, подчертавам, че публикационната стратегия на всеки учен, преди всичко е въпрос на негов личен избор.

10. Лични впечатления.

Познавам от отдавна доц. д-р Ина Анева, доколкото за кратко съм бил неин преподавател в дисциплината „Екология и опазване на околната среда“. Но не мога да твърдя, че имам по-задълбочени лични наблюдения и впечатления от нея и научната й кариера, доколкото досега не съм имал възможността да работим заедно по научна тематика или в научно-изследователски или приложен проект. Впечатленията ми са по-скоро косвени, но те я показват, като един много активен, амбициозен и с разностранни научни интереси млад учен. Освен в чисто научната сфера, тя се представя и като администратор, чиято дейност явно е положително оценявана от ръководството на БАН.

11. Заключение.

Въпреки направените критични бележки, във връзка с посоченото по-горе, убедено предлагам доц. д-р Ина Йосифова Анева да бъде избрана за „професор“ по професионално направление 4.3 Биологически науки, научна специалност Екология и опазване на екосистемите.

Дата

Член на НЖ:

Проф. д-р Росен Цонев